

כי ציון על יום העצמאות

הרב יהודא לאון אשכנזי (מניטו)

מכון מניטו

תרגום ועריכה מצרפתית: אליעזר שרקי

צוות עריכה לשונית והגהה לפרשות: אלישבע שרקי, בלה בל אנג', ואיתי קולין

בין פסח לשבועות : יום העצמאות

של חג הסוכות. ואכן חג השבועות מכונה אצל חכמינו "עצרת", כלומר סיום של פסח.

2) עד מרד בר כוכבא, בזמן רבי עקיבא, כשהרומאים שלטו בארץ, תקופת העומר לא הייתה תקופת אבלות. בתקופה זו הכינו את ביכורי קציר החיטים לקראת חג השבועות. רק אחרי כשלונו של מרד בר כוכבא נגד הרומאים, והשמדת צבאו שהיה מורכב מתלמידי רבי עקיבא ("בני עקיבא" של אז) נקבעה תקופת העומר כתקופת אבלות, כדי לציין את סופה של עצמאות ישראל. והנה, אירועים אלה התרחשו בין פסח לשבועות!

3) כל הקהילות, על מנהגייהן השונים, שומרות על תקופת אבלות של שלושים ושלושה יום לכל הפחות. חלק מהקהילות, אשר נוהגות על פי מנהגי הקבלה, מקיימות אבלות במשך כל חמישים הימים, למעט ביום ל"ג בעומר. יש הבדלי מנהגים בין אשכנזים לספרדים באשר לשיטת החישוב של אותם שלושים ושלושה ימים: האשכנזים מתחילים את האבלות בא' באייר ומסיימים בשבועות, והספרדים מתחילים בפסח ומסיימים בל"ג בעומר.

יש סיבות עמוקות להבדלים אלה במנהגים, ושורשם בקבלה. אך החשוב הוא שכל אחד יקפיד לנהוג על פי מנהג אבותיו, במיוחד בנוגע לשינויים בניסוח הספירה.²

4) פסח ושבועות, החגים התוחמים את תקופת העומר, מציינים שני שלבים בעצמאות ישראל וחירותו בזמן יציאת מצרים: פסח מציינים את השחרור הלאומי והפיזי, ושבועות את השחרור הרוחני. לכן תקופה זו רגישה וחשופה לסכנות, כי מה שעומד על הפרק הוא גורלה של עצמאות ישראל.³ האירועים הרי האסון המבטלים את השלכותיה של יציאת מצרים, נמצאים בה, כגון סופו של המאבק הלאומי נגד רומא, עם הכישלון של מרד בר כוכבא. וכן בימינו: כישלון מרד גטו ורשה וסופו הטראגי, המגלם את חורבן השואה. אך במקביל נמצאים בה אירועים נושאי ברכה המסמנים ומרצפים את שיקומו של מה שניתן לנו ביציאת מצרים: סיום הגלות. לכן יום העצמאות, ואולי ביתר שאת יום ירושלים, מקרבים אותנו לגילוי ההוד של חג השבועות.

ולכן הרבנים הראשיים של ראשית המדינה קבעו את הימים האלה כימי חג לכל בית ישראל.⁴

תקופת מעבר היא תקופה שיש בה סכנות מפני שבעליה ממדרגה למדרגה יש חוסר יציבות. הרב אשכנזי היה קורא למעבר זה "סתר המדרגה" (על פי שיר השירים, ב, יד): בגרם מדרגות המואר בשמש, כל מדרגה מוארת באור, אך החלק הניצב בין מדרגה למדרגה, נמצא בצל. (ה.ע.)

⁴ תקנות הרבנות הראשית לישראל בראשות הרב עוזיאל והרב הרצוג זצ"ל בשנת תשי"ט לגבי יום העצמאות, וכן תקנות הרבנות הראשית אחרי מלחמת ששת הימים לגבי יום ירושלים.

ראוי לשים לב לכך שכל האירועים ש"לוח השנה הישראלי" מציינים אותם אירעו בין פסח לשבועות, בין י"ד בניסן ובין ו' בסיון, בתקופת ספירת העומר.

מדובר מצד אחד באירועים קשים - יום הזיכרון למרד גטו ורשה (כ"ז בניסן)¹ ויום הזיכרון לחללי מערכות ישראל (ד' באייר). ומצד שני, ימי חג - יום העצמאות למדינת ישראל (ה' באייר) ויום איחוד ירושלים (כ"ח באייר). בשני המקרים, ימים אלה משתלבים באווירה של תקופת העומר שהיא תקופת אבלות וגם של הפסקת האבלות, כמו בל"ג בעומר, היום המרכזי בימי הספירה, יום ההילולה של רבי שמעון בר יוחאי. האם מדובר בצירוף מקרים, או שמא מתגלית כאן יד ההשגחה?

כך או כך, אנחנו הדור שיכול להעיד שאותם אירועים אכן התרחשו בתאריכים האלה, באותם התאריכים שבהם אנו מציינים אותם בכל שנה ושנה. אכן, אפשר היה לחשוב שחכמים הם שקבעו שרירותית את התאריכים האלה באופן סמלי בתקופת העומר. לא כן הדבר: אנחנו הדור שראה את סוף העולם הישן של ההיסטוריה היהודית, עולם שבו מדינת ישראל הייתה קיימת רק כתקווה נכספת בלבבות, וגם ראה את לידתו של עולם חדש, "העידן הישראלי" שבו קמה לתחייה האומה העברית. וזה אכן קרה בין פסח לשבועות, בשנת תשי"ח.

אחרי הלוח העברי, המציין את האירועים המכוננים של האומה הישראלית בדור יציאת מצרים, אחרי הלוח היהודי, המציין את אירועי המפתח של גלות יהודה כמו פורים, או של הבית השני כמו חנוכה, לוח חדש, שלישי, התחיל עתה, אשר לימים ייקרא הלוח הישראלי.

מורנו ורבנו הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל מסר לנו את העקרונות הבסיסיים להבנת משמעותה של תקופת העומר בהקשר של הקמת מדינת ישראל:

1) תקופת העומר מחברת בין פסח לשבועות. התורה אינה מציינת במפורש את ו' בסיון כיום מתן תורה, שבעה שבועות אחרי יציאת מצרים. את זאת אנו לומדים מהמסופר בספר שמות. נראה שהתקופה הזאת, בת חמישים יום, מהווה רצף אחד, כך שחג השבועות הוא מעין יום שמיני של חג הפסח שנדחה בשבעה שבועות, בדומה ליום השמיני "חג העצרת" שהוא מעין יום שמיני

¹ שהפך ליום הזיכרון לשואה ולגבורה.

² כידוע, יש דרכים שונות לספור ימים ושבועות בספירת העומר, לדוגמה: נוסח הספרדים: "היום כך וכך וכך יום לעומר שהם כך וכך שבועות וכך וכך ימים". אשכנזים: "היום כך וכך יום שהם כך וכך שבועות וכך וכך ימים לעומר". תימנים: "היום כך וכך יום שהם כך וכך שבועות וכך וכך ימים בעומר".

³ התקופה שבין פסח לשבועות, תקופת העומר, היא תקופת מעבר בין מדרגת פסח (חירות לאומית) למדרגת שבועות (חירות רוחנית). בספירת העומר, המעבר הזה מתפרט לארבעים ותשע מדרגות. כל